

Σχέδιο «Α» & Σχέδιο «Β»

Ασκήσεις επί χάρτου ή Δούρειος Ίππος περικοπών και υποβάθμισης;

Εδώ και αρκετό καιρό οι προτάσεις του Υπουργείου Παιδείας για τη διάρθρωση των εκπαιδευτικών προγραμμάτων του λεγόμενου «νέου σχολείου», βρίσκονται αναρτημένες στον ιστότοπο του Υπουργείου. Στοιχεία για το θέμα βρίσκονται επίσης, στις διευθύνσεις: www.primarymusic.gr και www.eeme.gr

Όπως γράψαμε και στο περασμένο τεύχος, το Σάββατο 3 Δεκεμβρίου 2011, διοργανώθηκε στο Μαράσλειο Διδασκαλείο μία ημερίδα με ακριβώς αυτό αντικείμενο: «Τα Νέα Προγράμματα Σπουδών για τη Μουσική, καθώς και για τα γνωστικά αντικείμενα του πεδίου «Τέχνες - Πολιτισμός». Η ημερίδα ήταν διοργάνωση της Ελληνικής Ένωσης για τη Μουσική Εκπαίδευση (ΕΕΜΕ) και της Ένωσης Εκπαιδευτικών Μουσικής Αγωγής Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης (ΕΕ-ΜΑΠΕ).

Το γεγονός ότι συνεργάστηκαν δύο παράλληλοι φορείς, καθώς και η αρκετά μεγάλη προσέλευση, αλλά και η ένταση της διαδικασίας, δείχνουν ότι ένα μεγάλο μέρος της εκπαιδευτικής μουσικής κοινότητας θεωρεί το θέμα πολύ σοβαρό.

Θεματικοί άξονες και διεξαγωγή της ημερίδας

Το πρόγραμμα περιελάμβανε διαφορετικές εισηγήσεις, μοιρασμένες σε δύο μέρη που κάλυπταν τα παρακάτω θέματα:

1. Τα προγράμματα Σπουδών για το Νέο Σχολείο και η πρόταση σχεδιασμού ζωνών Αισθητικής Παιδείας στην Υποχρεωτική Εκπαίδευση.

2. Πρόταση Α': Το Νέο πρόγραμμα Σπουδών Μουσικής

στην Υποχρεωτική Εκπαίδευση.

3. Πρόταση Β': Το Νέο Πρόγραμμα Σπουδών Μουσικής στην Υποχρεωτική Εκπαίδευση.

4. Εγκάρσια Δράση: Αξιοποίηση των Τεχνών στην Εκπαίδευση. Η φιλοσοφία της πρότασης.

5. Το Ψηφιακό Σχολείο: Ο ψηφιακός εμπλουτισμός των βιβλίων της μουσικής.

6. Επισημάνσεις σχετικά με το μαθησιακό πεδίο «Τέχνες - Πολιτισμός» στο πλαίσιο του προγράμματος για το «Νέο Σχολείο».

7. Η ιστορικότητα και οι προοπτικές των νέων προτάσεων για τα Αναλυτικά Προγράμματα Σπουδών Μουσικής.

8. Προγράμματα Σπουδών Μουσικής: προβληματισμοί και ζητήματα σχετικά με το σχεδιασμό και την αναμόρφωσή τους.

Στην ημερίδα συμμετείχαν οι υπεύθυνοι σχεδιασμού των δύο Προτάσεων (ή όπως επικράτησε να λέγεται Σχεδίων), ενώ τις απόψεις τους και τα αποτελέσματα μίας συγκριτικής διερεύνησης, παρουσίασαν εισηγητές των διοργανωτών φορέων, κυρίως - πολύ σημαντικό αυτό - εν ενεργεία εκπαιδευτικοί. Το δημοσιευμένο πρόγραμμα προέβλεπε ότι όλα τα παραπάνω θέματα θα είχαν καλυφθεί από τις 10 το πρωί έως τις 2 το μεσημέρι, ώστε μετά, πάνω στη βάση των τεχνικών και επιστημονικών αναλύσεων, να ακολουθήσει ανοιχτή συζήτηση που θα οδηγούσε και σε εξαγωγή πρακτικών συμπερασμάτων. Υποθέτουμε ότι αυτά θα υποβάλλονταν και προς το Υπουργείο με μορφή προτάσεων.

Η ένταση που επικράτησε σχεδόν από την πρώτη στιγμή, στην οποία συνέβαλαν καθοριστικά και οι οργανωμένες

παρεμβάσεις κομματικών φορέων, ανάγκασε τους διοργανωτές να προβούν σε μία εκ των ενόντων αλλαγή, αποδεχόμενοι ότι η συζήτηση (και η αντιπαράθεση), είχε ήδη ανοίξει με τις πρώτες εισηγήσεις. Έτσι, γύρω στις 12 το μεσημέρι οι προγραμματισμένες ομιλίες σταμάτησαν για να γίνουν οι τοποθετήσεις και η συζήτηση. Οι υπόλοιπες εισηγήσεις αναβλήθηκαν για το απόγευμα.

Τα δύο σχέδια

Οι δύο προτάσεις η σχέδια έχουν αναρτηθεί και στην ιστοσελίδα του Υπουργείου: <http://digitalschool.minedu.gov.gr/>. Επιχειρούμε μία εξαιρετικά συνοπτική παρουσίασή τους:

«Σχέδιο Α»

Πρόκειται βασικά για μία συνέχιση της υπάρχουσας κατάστασης καθώς δεν επιχειρεί εμφανείς τομές στο μάθημα της μουσικής. Υπάρχει ωστόσο ένα σημείο που λίγο προσέχτηκε και το οποίο επισημαίνουμε: η πρόταση ανοίγει «πλαγίως» την πόρτα για μία ενδεχόμενη υποβάθμιση της μουσικής αφού προβλέπει, σε περίπτωση – όπως λέει - ανάγκης, την αντικατάσταση του εκπαιδευτικού – μουσικού από κάποιον άλλον δάσκαλο η καθηγητή. Ούτως ή άλλως πρόκειται για μία αρκετά συνηθη πρακτική σε πολλά δημόσια ελληνικά σχολεία η οποία συχνά επεκτείνεται από τα «δευτερεύοντα» μαθήματα (όπως θεωρούνται η μουσική, τα εικαστικά και η σωματική αγωγή) και στα πρωτεύοντα. Το γεγονός ωστόσο πως κάτι τέτοιο θεσμοθετείται πλαγίως δεν μας δίνει και την καλύτερη εικόνα για το πώς φαντάζονται το «Νέο Σχολείο» οι ιθύνοντες του Υπουργείου.

Εδώ ανοίγει και μία πολύ κρίσιμη συζήτηση: Υπάρχει σήμερα χώρος και χρόνος για να συνεχίσει η Παιδεία να παρέχει γενικότερες γνώσεις και δεξιότητες όπως πάντοτε έκανε; Ή έχει αποφασιστεί κεντρικά ότι όλα αυτά είναι «δευτερεύοντα» και στόχος είναι πλέον μόνο η παροχή χρηστικών γνώσεων που θα βοηθήσουν τους μαθητές στις μετέπειτα σπουδές τους και από 'κει στην επαγγελματική τους σταδιοδρομία; Με άλλα λόγια, οι όποιες προτάσεις για αλλαγές εντάσσονται σε ένα ευρύτερο σχέδιο; Αν ναι, ποιο είναι αυτό; Με τα όσα γνωρίζουμε ως τώρα, τα ερωτήματα αυτά παραμένουν μετέωρα...

«Σχέδιο Β»

Πρόκειται πράγματι για μία ρηξικέλευθη και εντελώς άλλης λογικής πρόταση που αγγίζει συνολικά τα «καλλιτεχνικά» μαθήματα, εντάσσοντάς τα σε ένα συνολικό πλαίσιο και προγραμματισμό. Την καλύτερη περιγραφή της πρότασης μας την έδωσε συνάδελφος εκπαιδευτικός, που μας είπε ότι ουσιαστικά είναι μία μετενσάρκωση του καλλιτεχνικού προγράμματος «Μελίνα».

Απόλυτα σωστό! Άλλωστε δεν είναι τυχαίο ότι οι άνθρωποι που επεξεργάστηκαν το «Σχέδιο Β» είχαν παλαιότερα εργαστεί στο «Μελίνα». Το ζήτημα είναι ότι το πρόγραμμα εκείνο ήταν μία δράση ενταγμένη μεν στη λογική του «ολοήμερου σχολείου», όμως επίσης λειτούργησε και ως πρόγραμμα εξωσχολικής απασχόλησης και καλλιτεχνικής ευαισθητοποίησης, που γινόταν σε συνεργασία με Δημοτικές Αρχές. Τώρα η αντίληψη αυτή προτείνεται ως πρόγραμμα του Υπουργείου Παιδείας που θα ενταχθεί μέσα στη δομή και τις διαδικασίες της εκπαίδευσης που θεσμοθετεί και πα-

ρέχει το Ελληνικό Κράτος.

Δεν μπορούμε να επεκταθούμε στα θεωρητικά και μεθοδολογικά ζητήματα που η ιδέα της «συνύπαρξης των τεχνών» δημιουργεί στο επίπεδο του εκπαιδευτικού σχεδιασμού, αν και είναι γεγονός ότι λογική της «ενιαίας διδασκαλίας» δηλαδή η θεματική και εννοιολογική σύζευξη των μαθημάτων μπορεί να προσφέρει πολλά. Αν για παράδειγμα τα παιδιά μπορούν να κάνουν μελέτη του περιβάλλοντος το φθινόπωρο με ένα συγκεκριμένο τρόπο, κάτι ανάλογο μπορεί να κάνει ο εικαστικός ή ο μουσικός: να συνδέσουν δηλαδή τα γνωστικά ερεθίσματα μεταξύ τους. Αυτό όμως σημαίνει σεβασμό των μαθημάτων από τους διευθυντές, τους δασκάλους της τάξης στο Δημοτικό, καθώς και συνεργασία με τους «ενοχλητικούς» καλλιτεχνικούς. (Εφ' όσον βέβαια αυτοί καταΰ αρχήν υπάρχουν...) Πολύ περισσότερο: προϋποθέτει άλλο επίπεδο ικανοτήτων και κουλτούρας από ένα πολύ μεγάλο μέρος του υπάρχοντος εκπαιδευτικού προσωπικού συνολικά

Το κυρίαρχο πρόβλημα ωστόσο βρίσκεται αλλού: Με την απίστευτη συμπίεση των ωρών που θα αφιερώνονται σε αυτό το «πολλαπλό» μάθημα, τί τελικά θα μάθουν τα παιδιά; Μουσική, Εικαστικά, Video, Θέατρο ή τίποτα από τα παραπάνω;

Ανάλογη κριτική στο «Σχέδιο Β» ασκήθηκε και από τους εικαστικούς εκπαιδευτικούς, που βεβαίως επικέντρωσαν την αντίδρασή στο δικό τους αντικείμενο. Με ανακοίνωσή τους – ανοιχτή επιστολή προς την Υπουργό, μιλούν για την «αξία της εικαστικής παιδείας», και καταγγέλλουν την υποβάθμισή της.

Η άποψή μας

Μία πολύ σοφότερη προσέγγιση του ζητήματος είναι αυτή που μας είπε συνάδελφος εκπαιδευτικός (και μέλος της Ένωσης Ελλήνων Μουσουργών), ο οποίος εργάζεται στο Μουσικό Σχολείο του Πειραιά. Το καλύτερο που θα μπορούσε να κάνει το Υπουργείο σε αυτή τη φάση, είναι να συνεχίσει τις προσλήψεις μουσικών εκπαιδευτικών μέσω του Α.Σ.Ε.Π Η διαδικασία αυτή έχει ήδη ανεβάσει αισθητά το επίπεδο των νεοπροσλαμβανομένων. Αν συνεχιστεί για μερικά χρόνια μπορούμε να προσβλέπουμε σε μία εντελώς καινούργια εικόνα ως προς τις ικανότητες και τις δυνατότητες των μουσικών εκπαιδευτικών. Όταν αυτό συμβεί τότε πιθανά να είναι η ώρα για να επιχειρηθεί μία καινούργια προσέγγιση, η οποία θα μπορεί να βασιστεί σε ανθρώπους που την καταλαβαίνουν, συμφωνούν με αυτή και έχουν τις ικανότητες να την εφαρμόσουν.

Τί θα γίνει από εδώ και μπρος; Στο άμεσα πρακτικό και καθημερινό επίπεδο, τελικά όλα τα παραπάνω μάλλον λίγη σημασία έχουν. Το πιθανότερο είναι πως η τρέχουσα πολιτική συγκυρία θα στείλει και τα δύο σχέδια σε κάποιο συρτάρι. Ίσως μετά τις επικείμενες εκλογές να ανασυρθούν από κάποια νέα πολιτική ηγεσία του Υπουργείου, ίσως και όχι. Ποιος ξέρει;

Το ζήτημα πάντως δεν τελειώνει εδώ και είναι σίγουρο ότι, αργά ή γρήγορα, θα το ξαναβρούμε μπροστά μας. Αυτό που εμάς απασχολεί πάνω απ' όλα, είναι μήπως πίσω από όλα αυτά κρύβεται η μη ομολογημένη πρόθεση των διοικούντων πολιτικών να ξεμπερδεύουν όπως – όπως, με κάποια ενοχλητικά θέματα τα οποία δεν καταλαβαίνουν και επιπλέον θεωρούν ότι πολλά λεφτά τους στοιχίζουν...